

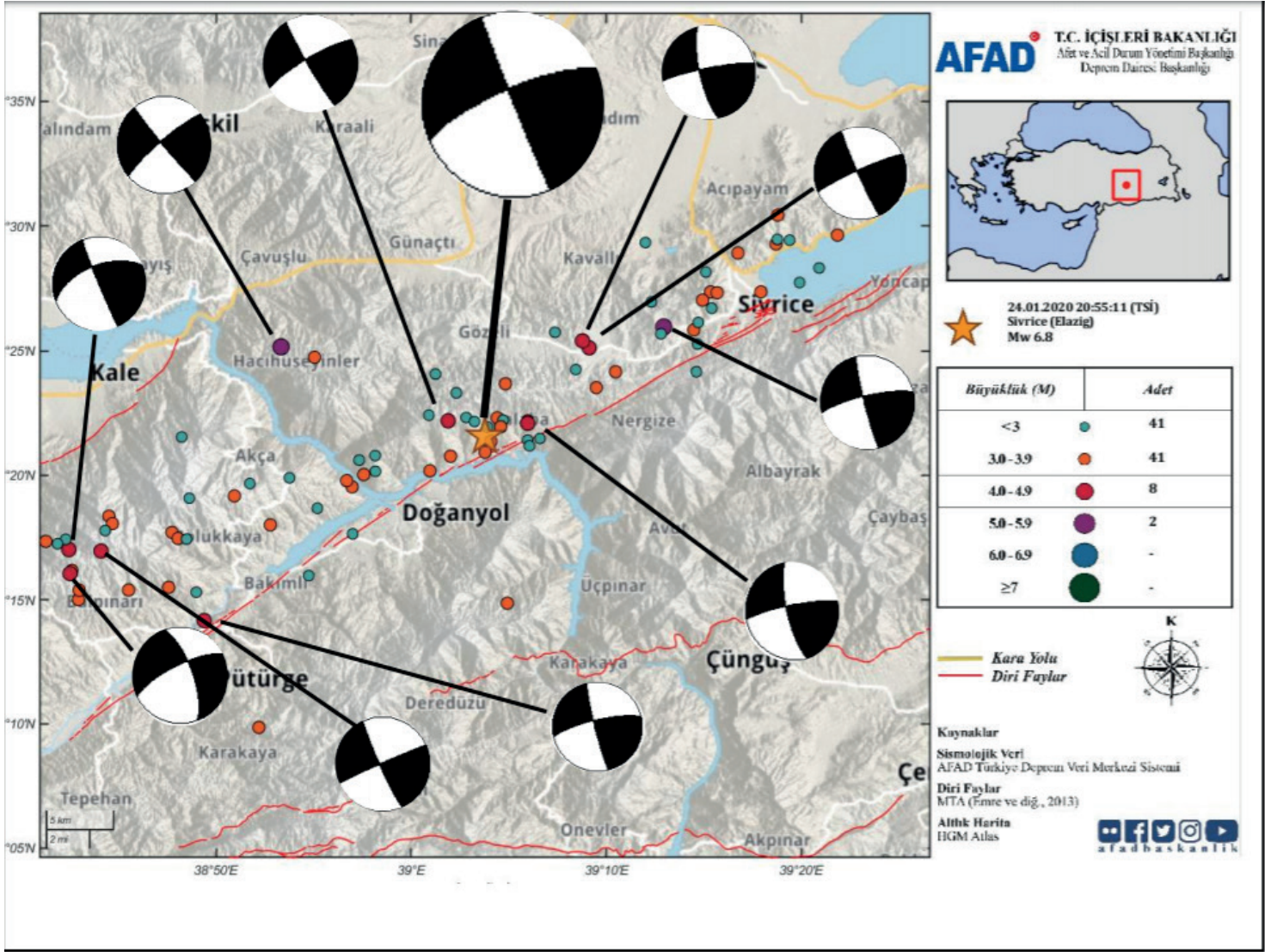

KANAL'I BIRAK, DEPREMLERE BAK: DEPREM BU KEZ DE ELAZIĞ VE MALATYA'YI VURDU

Depremde ortaya çıkan bu olumsuz tablo afet zararlarının doğrudan belirleyicisi olan, düşük standartlarda, sağlıksız ve yasa dışı bir yapılaşma, ranta dayalı hızlı ve düşük nitelikli kentleşme, bilimsel normlara dayalı olmayan arazi kullanım ve yer seçimi kararları, etüt, proje ve yapı üretim süreçlerindeki denetimsizlik ve özellikle tüm bu olumsuzlukları giderecek yasal düzenleme ve idari yapılanmaya ilişkin bütünlüklü bir çalışmanın olmayışının sonucunda ortaya çıkmıştır.

İçişleri Bakanlığı AFAD Başkanlığının verilerine göre 24.01.2020 tarihinde saat 20.55 İslarında Merkez üssü Elâzığ İli Sivrice İlçesi güneybatısında olan olan Mw: 6.8 büyüklüğünde, yaklaşık 8.06 km. derinliğinde, ilk resmî açıklamalara göre 20 vatandaşımızın yaşamını yitirdiği, 1015 kişinin yaralandığı, 30'u aşkın vatandaşımızın enkaz altında olduğu ciddi can ve mal kayıplarına neden olan bir depremi daha yaşadık.

Öncelikle başta Elâzığ ve Malatya olmak üzere tüm halkımıza baş sağlığı ve geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz.

Deprem meydana geldiği Doğu Anadolu Fay Zonu (DAFZ), Bingöl-Karlıova'dan başlayan ve 580 km boyunca Antakya'ya doğru uzanan 4-25 km genişlikteki aktif bir deformasyon kuşağıdır. En az iki milyon yıldan bu yana hareket ettiği bilinen sol yanal atımlı fayın bugüne kadar toplam 15 km'lik yanal öteleme yapmış olduğu, yani fayın yıllık kayma hızının 7.9 mm/yıl olduğu tespit edilmiştir. DAFZ'nun her biri ayrı bir depremde kırılması beklenen belirgin bölümleri (segment) bulunmaktadır. Bunlar

1. Karlıova-Bingöl fayı; 65 km
2. Palu-Hazar fayı; 50 km
3. Hazar-Sincik fayı; 85 km
4. Çelikhhan-Gölbaşı fayı; 50 km
5. Gölbaşı-Türkoğlu fayı; 90 km
6. Türkoğlu-Antakya fayı; 145 km segmentleridir..

DAFZ üzerindeki büyük yerleşim birimleri Hatay, Osmaniye, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya, Elâzığ, Bingöl, Muş ve Tunceli'dir.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak, bugüne kadar sayısız açıklamalarımızla Doğu Anadolu Fay Zonunda meydana gelecek depremlere dikkat çekmeye özel bir çaba harcadık, bu amaçla "DAF Sempozyumları" gerçekleştirdik. Doğu Anadolu Fay Zonu (DAFZ) boyunca bu fay segmentlerinde büyüklüğü 6.7 ile 7.5 arasında değişen birçok deprem geliştiğini ve ağır hasarlara neden olduğunu, tarihsel deprem kayıtlarına göre DAF'ın farklı bölümleri üzerinde 150 yıldır büyük yıkıcı depremlerin gelişmediğini ve bu fay zonunun yıkıcı depremlere gebe olduğunu ifade ettik.

Bütün dikkatler olası bir İstanbul depremine odaklanmışken, etkili olduğu bölgede önemli illerimiz ve barajlarımız bulunan, uzun süredir sessizliğini koruyarak enerji biriktiren ve geçmişte çok sayıda yıkıcı depreme kaynaklık etmiş, yakın gelecekte

de yıkıcı depremlere kaynaklık etmesi kaçınılmaz olan Doğu Anadolu Fay Zonu'nun gözlerden uzak tutulmaması gerektiğini belirttik, Sivrice ile Palu arasında uzanan segmentin en etkili ve yıkıcı nitelikte deprem üretme özelliğine sahip olduğunu özellikle vurguladık.

Odamız tarafından Türkiye Diri Fay Haritası baz alınarak yapılan incelemede, "Aksaray, Bolu, Sakarya, Yalova, Bursa, Balıkesir, Manisa, İzmir, Aydın, Denizli, Erzurum, Kahramanmaraş, Hatay, Hakkari, Muğla, Eskişehir, Kütahya, Bingöl" gibi 18 ilimizin merkez yerleşim birimleri ile yine içinde son depremi yaşadığımız 80'ini aşkın ilçe merkezinin ve ilk belirlemelere göre 502 köyümüzün deprem üretme potansiyeli yüksek aktif fayların geçtiği hatlar üzerine doğrudan oturduğu vurgulanarak, fay hatları üzerindeki alanların yapılaşmaya kapatılarak, bu yerleşimlerde öncelikli olmak üzere kentsel dönüşümün uygulamalarının başlaması gerektiğini belirttik.

Tüm uyarılarımızın ve önerilerimizin dikkate alınmadığını son yaşanan depremin ortaya çıkardığı olumsuz bu tablo ile maalesef bir kez daha gördük. Haklı olmayı değil bu acıları yaşamamayı tercih ederdik. Ancak, doğa kaynaklı olayların afete dö-

nüşmesinde tıpkı eğitim sisteminde yaşanan olumsuzluklarda olduğu gibi yanlış ve yanlış uygulamaların ve siyasi bir irade eksikliğinin acı sonuçlarını yaşamaya devam ediyoruz.

Depremde ortaya çıkan bu olumsuz tablo afet zararlarının doğrudan belirleyicisi olan, düşük standartlarda, sağlıksız ve yasa dışı bir yapılaşma, rantta dayalı hızlı ve düşük nitelikli kentleşme, bilimsel normlara dayalı olmayan arazi kullanım ve yer seçimi kararları, etüt, proje ve yapı üretim süreçlerindeki denetimsizlik ve özellikle tüm bu olumsuzlukları giderecek yasal düzenleme ve idari yapılanmaya ilişkin bütünlüklü bir çalışma olmayışının sonucunda ortaya çıkmıştır.

Başta deprem olmak üzere doğa olaylarının afete dönüşmemesi için yapılması gerekenlerin en başında afet zararlarını azaltıcı ve önleyici yasal düzenlemelerin bilimsel, teknik normlara ve uluslararası standartlara uygun olarak yapılması gelmektedir.

Bütün bu gerçeklerin bilinmesine karşın, 1948 den bu yana yapılan 22 imar affı yetmezmiş gibi geçtiğimiz yıllarda çıkarılan depreme dayanıksız yapılara meşruiyet veren imar affı düzenlemesi, depreme karşı güvenli yapılaşma sağlama yerine rant dönük kentsel dönüşüm uygulamaları, Deprem

Yönetmeliği, İmar ve Yapı Denetim Kanunu'nda yapılan yanlış ve eksikli yasal düzenlemelerin çıkarılmış olması doğa kaynaklı afetlere karşı zarar azaltma ve önleme anlayışının iş bilmezlerin ellerine terk edilmiş olduğunu bir kez daha göstermiştir.

Jeoloji Mühendisleri Odası olarak kısa vadede yapılması gerekenleri bir kez daha ifade ediyoruz:

- Afet zararlarının azaltılmasını esas alacak şekilde, 3194 sayılı İmar, 4708 sayılı Yapı Denetim, 7269 sayılı Afet, 2872 sayılı Çevre ile 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanuni düzenlemeler bütünlüklü olarak ele alınarak halkın afetlere karşı güvenli olmasını sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.
- ABD Kaliforniya fay yasasında olduğu gibi, aktif fay hatları veya zonları üzerine bina inşa edilmesi yasaklanmalı veya özel jeolojik araştırmalardan sonra bina inşa edilip edilmeyeceğine karar verilmelidir. Aktif fay zonları üzerine inşa edilmiş bulunan binalar kentsel dönüşüme tabi tutularak vatandaşlarımızın can ve mal güvenliği acilen sağlanmalıdır.
- Günümüzde Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Başkanlığı acil durum ve müdahale iş ve işlemlerini yürütür bir konuma sürüklenmiş bulunmaktadır. Deprem ve depremlerle mücadele kurum iş yükü arasında ikinci, hatta üçüncü plana itilmiş durumdadır. Birçok gelişmiş ülkede olduğu gibi DEPREM ARAŞTIR-

MA DAİRESİ BAŞKANLIĞI ülkemizin jeolojik araştırmalar kurumu niteliğinde olan MTA Genel Müdürlüğü bünyesine alınmalı, deprem araştırmaları ve alınacak önlemler bütünlüklü olarak koordine edilmelidir.

- Depremlerle mücadele etme amacıyla başta Büyükşehir Belediyeleri olmak üzere, tüm belediyelerde "Jeolojik-Jeoteknik Araştırma Şube Müdürlükleri veya Daire Başkanlıkları" kurularak kentsel altyapı ve üstyapının afet duyarlı bir anlayışla "etüt, planlama, projelendirme, yapı üretim ve denetim" süreçleri kontrol altına alınmalıdır.

Sonuç olarak; bir doğa olayı olan depremlerin afete dönüşmemesinin ve dolayısıyla deprem zararlarının azaltılmasının mümkün olduğunu belirtiyor; ülke kaynaklarının Kanal İstanbul gibi bu ülke insanına hiçbir faydası olmayacak projelere harcanmasına değil, halkımızın sağlıklı ve güvenli yaşamasına ayrılması gerektiğini ifade ediyoruz.

Odamızın oluşturacağı teknik bir heyetin yerinde yapacağı incelemeler sonucunda hazırlayacağı rapor kamuoyu ile ayrıca paylaşılacaktır.

Halkımıza tekrar başsağlığı ve geçmiş olsun dilekelerimizi sunuyoruz.

Saygılarımızla,

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu

